

Szadura, Joanna

"Mądrość jako wartość w przysłowiaach ludowych. Materiały z badań", red. Natalia Szydłowska, Białystok 2008 : [recenzja]

Etnolingwistyka 21, 367

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

opisy leczenia od średniowiecza po współczesność. Poruszana w nich problematyka dotyczy dawnych sposobów leczenia i ich konsekwencji zdrowotnych u pacjentów w wiekach od XV do XIX, różnych sposobów leczenia zachowawczego i operacyjnego oraz stopniowego wprowadzania innowacji w zakresie doskonalenia metod przeprowadzania zabiegów operacyjnych. Badacze literatury i języka podejmowali kwestię stanu lecznictwa odzwierciedlonego w tekstach (przede wszystkim polskich) zarówno fikcyjnych, jak też paraliterackich okresu baroku (Władysława Bryła), pozytywizmu (Janina Szcześniak), Młodej Polski (Tadeusz Linker, Karolina Kołodziej, Bartosz Cieślak-Wolski, Marek Kurkiewicz, Iwona Lizer-Skrzypiec, Marian Stępień, Jadwiga Biegaj, Eugenia Łoch, Wienieczysław Niemirowski) i współczesności (Sławomir Bobowski, Joanna Bachura). Lekarze pokazywali współczesne osiągnięcia w dziedzinie medycyny oraz badania, wskazujące na bardzo znaczący postęp w lecznictwie zarówno konwencjonalnym, jak i naturalnym (Marian Markiewicz, Grzegorz Wallner, Edward Zderkiewicz, Jacek Wroński, Tomasz Zubilewicz, Krzysztof Przesmycki, Jerzy Supady, Jan Pietruski i inni). Niektórzy badacze (przede wszystkim językoznawcy, ale także i literaturoznawcy) podjęli także problem ludowych sposobów leczenia, odzwierciedlonych w języku oraz w literaturze ludowej (Gerard Guźlak, Anna Brzozowska-Krajka, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska). Omawiana publikacja ujawnia, jak owocna może być współpraca przedstawicieli dwóch różnych (zdawać by się mogło odległych) dyscyplin naukowych (polsistyki i medycyny), które łączy wspólny, ogólny cel badawczy – poznanie i troska o człowieka.

MNB

Mądrość jako wartość w przysłowiach ludowych. Materiały z badań, red. Natalia Szydłowska, Białystok: Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury, 2008, 258 s.

Stopień znajomości przysłów w dobie niezwykle szybkich zmian cywilizacyjnych jest istotnym problemem, tym bardziej, że szereg przysłów wychodzi z użycia. Dlatego cenną inicjatywą jest program stworzenia korpusu źródeł fonicznych i tekstowych rozpoznawanych, znanych i funkcjonujących współcześnie w obiegu ludowym przysłów i wyrażen przysłowiowych.

Założeniem badawczym, jak deklaruje koordynator programu i zarazem redaktor zbioru, jest ukazanie wartości preferowanych w przysłowiach i bliskich im wyrażeniach, a przedmiotem badań – „mądrość ludowa” rozumiana jako „swoisty krąg przeświadczeń o Bogu, świecie i ludziach, i o wzajemnych między nimi powiązaniach oraz odpowiadający tym przeświadczeniom zespół norm właściwego postępowania”, czyli, najogólniej rzecz ujmując, sztuka życia. W świetle tych deklaracji przedmiotem badań jest świadomość ludowa utrwalona w przysłowiach.

Materiał prezentowany w książce został zebrany w trzech regionach Polski północno-wschodniej. Z mieszkańcami tych terenów przeprowadzono wywiady sprawdzające, czy treść wyselekcjonowanych przez zespół badawczy przysłów jest im znana. Respondentów ankiety proszono o wyjaśnienie ich znaczenia. W efekcie zanotowano szereg komentarzy, w tym wiele innych przysłów, które ankietowani przytaczali, udzielając odpowiedzi. Interesująco rysuje się w tym świetle problem stopnia znajomości tekstów. Autorzy prezentowanego zbioru nie komentują tego zagadnienia, ale zapowiadają kontynuację badań. Bliższe przyjrzenie się materiałom ujawnia jednak, że część tekstów nie zawsze została opatrzona trafnym komentarzem ankietowanych. Zatem wbrew deklaracjom zbieraczy pojawiły się tu teksty, które respondentom nie są znane. Ponadto sens wielu przysłów wyrażony jest wprost, a w przypadku ich interpretacji zbędna jest kompetencja kulturowa.

JSz